

Szerkesztőnégi iroda:
Csik-Szereda
Györgyjakab Márton
könyvkerekedése
horá
A lap szellemi részét illető
közlemények,
előfizetési pénzek és hí-
r-dések küldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETI LAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt. 80
(Külföldre) 6 frt.
Félévre 2 frt. 40
Negyedévre 1 frt. 20
Hirdetési díjak
a legolcsóbban számítottan
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.
Nyitott cikkeket
soronként 10 kr-ért közöl-
tetnek.

Felelős szerkesztő: Dr. Booskor Béla.

Kiadó tulajdonos: Györgyjakab Márton.

FŐMUNKATÁRSÁK: Hochschild Lajos Gyergyóban.

Vitos Mózes a központban.

Embery Arpád Udvarhelymegyében.

A biztosítás.

A jelenkor legszebb intézményeinek egyike tagadhatatlanul a biztosítás, a melynek célja azon veszteséget és kárt, mely valakit ér és mely az egyesre nézve talán elviselhetlen volna, többek között felosztani és az egyének nagyobb száma által megtéríteni.

A biztosítás történhet magán társaságok által vagy az állam által. Ez utóbbi akként eszközöztetik, hogy minden épülettulajdonos adójával a tüzkár biztosítási díjat is tartozik belizetni. Épen azért a biztosításnak ezen utóbbi módját kényszer biztosításnak is nevezik. A kényszer biztosítás ellenkezik az egyéni szabadságról való nézetünkkel s épen e miatt csak kevés helyen van alkalmazásban.

A biztosítás a szerint, a mint vagyunk, vagy életünk egyik-másik elemi csapás vagy bekövetkező veszedelem ellen biztosítatik, többféle nemű lehet.

Ezek közül legfontosabb és legelterjedtebb a tüzkár biztosítás, mely a tüzveszély pusztításainak kitett dolgokból származható kár megtérítésére irányul. Némely dolgok, mint a papírpénz, értékpapírok és okmányok nem biztosíthatók.

A másik neve a biztosításnak a jégkár elleni biztosítás, mely ugyan nem olyan elterjedt mint az előbbi, de még is kiváló fontossággal bír. Ezen biztosítás alá esnek a lábon álló gabona és más mezei termények rendszeren a tavasztól ősziig terjedő időszakokra.

Ezekon kívül szép elterjedésnek örvendnek a szállítmány biztosítás, üveg biztosítás (ablaktáblák, kirakatok, üveg fedelek stb. biztosítása) az élet biztosítás s újabb időben a balesetek ellen való biztosítás.

A tüzkár ellen való, valamint a jégkár elleni biztosítás, az ilyen mű károk gyakorisá-

gánál fogva a legnagyobb fontossággal bírnak azért ez alkalommal a többiek mellőzésével, csak e kettővel kívánunk foglalkozni.

A biztosítási díj megállapítása függ azon kockázattól, melyeknek a biztosított tárgyak vagy dolgok ki vannak téve. Első sorban tehát a kockázat arányszámát kell meghatározni. A tüzbiztosításnál a kockázat nagysága szerint a díjtételek 1,3%-10% határok között mozognak.

A jégkár biztosítás a gazdálkodással foglalkozó emberekre kiváló fontosságú és igen jótékonyhatású, mert bárha a biztosítás díja jövedelmének egy kicsiny részét minden évben igénybe is veszi, de a biztosság, hogy káresetében egész évi fáradozásának gyümölcsét nem fogja elveszíteni, bizo nyára megérdemli azt a csekély áldozatot, melyet a biztosítási díj fizetése által meghoznak.

A jégkár ellen való biztosítási díjak nem mindennél egyenlők, némely vidék földrajzi fekvésénél fogva gyakrabban ki van téve ezen veszedelemnek. A jégjárására következtetéseket vonni azonban teljes lehetetlen. A köztapasztalás szerint az ország különböző vidékei veszélyességük szerint vannak osztályozva és a díjak eszerint változnak. A díjak általánosságban takarmánylűveknél 2,5%-ot, kukoriczánál 1-4%-ot, gabnanemeknél 1,5-5%-ot tesznek.

A biztosítás eszméje talán egy államban sem terjedt el oly gyorsan mint Magyarországon, de ezen gyors elterjedésnek dacára is vannak az országnak némely vidékei, a melyeken a biztosítás ügye oly gyenge lábon áll, hogy összehasonlítva azt más vidékekkel, alig jöhet számításba. Talán nem fogunk véteni az igazság ellen, ha azt állítjuk, hogy a biztosítás eszméje megynkben sincs annyira elterjedve mint azt az itteni viszonyok és körülmények megkívánják.

Kitűnik ez különösen nagyobb mérvű csapások alkalmával, az ilyen alkalmakkor köz-

kéze jutott kimutatásokból meggyőződhetünk, hogy a károk nagyságával szemben a biztosított érték alig jöhet számításba. Így például a mostan közelebről történt gyergyóremetei tüzesetnél majdnem milliora menő óriási kárból alig pár ezer forintnyi érték volt biztosítva.

Ugyan ezt tapasztaltuk ezelőtt két évvel midőn a felsziki községek nagy részének majdnem egész évi termését a jég tette tönkre.

Pedig minél szűkebb anyagi viszonyok között él valamely vidék lakossága, annál inkább érdekében áll, hogy csekély vagyonának megvédésére minden lehető eszközt felhasználjon s minden módot megkísértsen.

Megynkben a művelhető terület nagyságához képest majdnem túlsűrű népesség és a primitív gazdálkodási rendszer mellett olyan viszonyok állanak fenn, hogy egy egy nagyobb elemi csapás a lakosság nagyobb részének a koldusbotot adja kezébe s alig 4-7% van olyan helyzetben, hogy a szenvedett anyagi kárt kiheverhesse és kiépülhesse.

Szerencsétlenség esetén itt minálunk az egyetlen enyhítő eszköz a közadakozás. Ilyenkor a segítséget a társadalomtól és az államtól várják, pedig hogy ez mily csekély mértékű, arról a fentebb említett csapások alkalmával mindenki meggyőződhetett.

Magunknak kell tehát gondoskodnunk, hogy a veszedelem ne találjon készületlenül és a véletlen szerencsétlenségek ne jutattassanak a teljes anyagi romlás örvényébe.

Megynkben a tüzesetek és jégverések, ha nem is túlságos gyakoriak, de még is olyan számban jelentkeznek, hogy az ellenük való védekezés minden egyesnek első sorban érdekében áll.

Több évi megfigyelés után azt tapasztaltam, hogy a tüzesetek itt nálunk rendszeren az őszi időben tehát a takarodás után válnak gyakoribbakká és nem csak az épületekben s ál-

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

A sárga ősznek...

A sárga ősznek tarka fellegi
Mióta bélepék a kék eget
Örülni szívem többé nem szeret,
Keblem repesztő búbanat tépi.

A felhő száll a szél fuvalldtán,
De szívemen az árnyék megmarad,
S nem is derül ki fénye azalatt,
Mig messze vagy te tünde csalfa lány!

Te vagy leány egemnek fellege:
Ha messze bolygysz ijesztő bérczeken,
Eléget az epeztő nap heve; —

S ha rám borúlsz, enyhül a fájdalom,
Szívemnek terhet, barna fellegét
Alá örömkönyeibe hullatom.

D.

Az Urnap történeti háttéré.

A keresztény világnak nagy és fényes ünnepe van. Az Urnapja tulajdonképen az oltári szentség ünnepe. Ünnepi diszes körmenetben viszik városok és falvakban az utcákon végig, meg-megállva a világ négy tája felé felállított négy lombsátor előtt, melyekben az oltári szentség tiszteletére oltár van felállítva. A harangok zsongása, az ájtatos énekek

dallama, a zenészek harsogó zenéje, a katonák sor-tüze megkapó melodiává olvad össze; míg másrészt a tarka tömeg, a papság hosszú sora, a fehér ruhás leánykák bájos serege, a lengő zászlók szinpom-pája, a tavaszi sugarak aranyába olvadó viaszgyertyák gyenge fénye a szemet büvölik el. Aztán a pompa gazdagságánál virág mindenütt, az oltáron, a szentségen, a leányok keblén, a gomblyukban, a zászlók keresztjén, a katonák csákoján, még az utca pora is virággal behintve, csoda-e hát, ha Urnapján a legfásultabb szív is virágzásnak indul?

És e szép magasztos ünnepnek a háttérét is a dicsőség fényes sugarai rajzolják meg. A 13. században keletkezett, a mikor a kereszténységnek a törökök felett győzelem emlékére alapították. Az Urnap emléke tehát azon korszaknak, melyben az ázsiai vadság pokoli hatalma szembe szállt az európai kereszténységgel. Emléke a kath. hit aranykorszakának, mikor a vallásos eszmetársadalmi hatalmának tetőpontján állott. Ez a középkor volt, áldozatkészséggel a vallás iránt. Ma csak foszlányai vannak meg azon eszményiségnek, mely azon korszakban lelkesítette a kereszténységet. Nézzük csak a kereszties hadoknak a dicsőség sugaraitól megvilágított történetét. Fejedelmek, gazdagok, szegények sziveiben egyformán visszhangzott az egyház, a vallás hívó szava.

Ha küzdeni kellett a hitért, papok és világiak, fejedelmek és alattvalók, gazdagok és szegények versenyezve álltak ki a csatásikra, otthon hagyva fényt vagyont, nőt és gyermeket; mert mindezeknél hatalmasabb volt a hit. A háboruban zúgolódás

nélkül türtek minden nélkülözést s félelem, rettegés nélkül látták ezereknél elhullni társaikat. Küzdöttek a hitért nemcsak benn a hazában, hanem elmentek idegen országba, idegen földrészre, ha a hit szólította. Kik soha tengert nem láttak, kiknek képzeletök az Océánok szörnyeivel folyton táplálkozott, a hit bátorító, lelkesítő hatalma alatt elszántan, örömet bízták sorsukat az Océán hullámaira s mentek, hogy az idegen földrészen szembe szálljanak a pogánysággal. Nem gondolnak azzal, hogy az új földrészen éhség, tikkasztó forróság, pusztító betegségek kinjai s egy vakbuzgó ellenség pihent seregei várják; bátran feláldozzák életüket Istenért és a hitért, mert ezekért meghalni, oly édes s még fényesebb jutalmat ígér, mint a diadal. Ily hatalma volt a középkorban a hitnek.

Az Urnap történeti háttéréhez hazánk is eseményekben dús képeket szolgáltat. 1357-ben történt, mikor Orkhán török szultán elfoglalta a thrák-partokon a földrengéstől romba dőlő görög városokat. Ezen időtől kezdve több századon keresztül küzdött a magyar a török ellen, védve nem csak hazáját, hanem egyszersmind a keresztény hitet. Nehéz, súlyos idők voltak ezek, melyek megfogyaszták véreinket.

A híres, ragyogó Byzancz már a török hatalmában volt s csak hazánk maradt a kereszténység kapujának. S Magyarország utját állotta a hódító törököknek. Mikor Byzancz helyén megalapította birodalmát II. Mahomed, e szavakkal mutató be ezt Európának: „Egy nap van az égen; illő, hogy egy fejedelem legyen a földön is.”

latokban okoznak károkat, hanem azokkal együtt az egyes gazdáknak a ház szükségletére is alig elég csekély termését is elpusztítják.

A jég okozta károk, ha nem is olyan gyakoriak, de évről évre igen érezhető veszteségeket okoznak, sőt némely községnek határán majdnem minden évben vagy részben, vagy egészben tönkre teszik a termést. Ilyen pl. Csomortán községe, hol tíz év óta a jég majdnem minden évben érzékeny veszteséget okozott.

Az ilyen csapások elleni védekeznek egyetlen célra vezető eszköze: a biztosítás.

Az elköszeknek, tanítóknak és a község értelmesebbjeinek kötelességük a lakosságot a biztosítás czéljára és üdvös voltáról felvilágosítani és teljes igyekezettel azon lenni, hogy a biztosítás eszméje minél szélesebb körben elterjedjen és alkalmazásba vétessék.

Az egyeseknek pedig nem tudjuk eléggé melegen ajánlani, hogy ne idegenkedjenek a biztosítástól, hanem a mi kevesük van, ezen az uton igyekezzenek a minden órán beállható tűzvész és a nyári időszakban elég gyakori jégverés ellen megvédelmezni.

Azon csekély kiadás, melyet ez által magunkra vesznek, bőven lesz kárpótolva azon tudat által, hogy bekövetkezhető szerencsétlenségek alkalmával nincsenek kitéve az anyagi romlásnak és nem lesznek megfosztva a mindennapi kenyértől.

Bs.

Csikvármegye közigazgatási bizottságának üléséből.

Csikszereida, 1892. június 14.

A vármegyei közigazgatási bizottság tegnap tartotta meg rendes havi ülését, mely alig vett igénybe másfélórát a tárgyalandó ügyek csekélyisége miatt s azért alig van mit feljegyezzünk annak lefolyásáról.

Az egyes szakelőadók jelentései sem tárgyzatok különös figyelmet érdemlő eseményeket; mindamellett azokból kiemeljük a következőket

Az alispán jelentése szerint az alispáni ügyforgalom 705 drb volt, 680 drb elintéztetett. Külföldre szóló, egy évre érvényes útlevelet kért 372 és 15 napra szólót 39 egyén. Maralevélülrap 8200 drb adatott ki s tüzéset 4 községből lett feljelente, melyek közül 3 esetenél a kár 1681 forintot, míg a remetei nagy tüzéset által okozott kár felvétel még eszközölve nem lett.

A megyei árvászeknél 473 ügydarab adatott jktatásra s abból 339 elintéztetett. A gyámpénztár bevétele 5621 frt 5 kr volt, miből a hó folyamán kiadatott az árváknak 1292 frt 98 kr, maradt a hó végén pénzkészlet 4328 frt 57 kr.

A megyei főorvos jelentéséből kiemeljük, hogy

Egész Europa megrendült, mint egy nagy földindulásra. A török iszonyu erővel jött a keresztények ellen. Eddig Magyarország volt a keresztények paizsa s véltala, de a tengernyi törökáradatnak ellene tud-e továbbra állni? Nem nyel-e el ezt, mint a viharzó tenger a kis szigetet? S ha a magyar nemzet elvesz, nem lesz többé biztos Itália, Germánia; s ha ide jut a török, a spanyol segedelem már nem fog használhatni. Magyarország a keresztények közös harcának volt színtere; itt küzdött az európai műveltség Ázsia vadsága, a kereszténység a mohamedánizmus ellen.

És II. Mohamed ellen Magyarország egyedül állott a szörnyű tusában. És Magyarországon pedig Hunyadi János állott egyedül. Europa nézte és bámulta, mit művel e legnagyobb keresztény hős Belgrádnál, mint úzi, vissza a büszke szultánt Byzanczba. Az idő ekkor 1456-ot számlált. Örömfünnepet ült a kereszténység s érzete, hogy ezen örömet a hős Hunyadynak köszönheté kit Isten, mint öreg szolgálját, ki a reá bizott munkát elvégezte, a végdiadal után nyugalomra hiva el magához.

A nemzetnek napja szállt le, a kereszténységnek örtronya dől le benne.

A pápa, valamennyi biboros papjaitól körülvéve, mondott gyászmisét a híd védőért, s a diadal emlékére Magyarországon, elrendelte az Urnapjának nagy ünnepét.

a közegészségi viszonyok megyénk területén a mult hóban elég kedvezők voltak, mert mind a halálzási, mind a betegedési esetek gyérebben fordultak elő s a heveny-fertőző kórok is gyérültek.

Az uralgott járványos betegségek közül a hasi hagymáz Csikszereidában és a holyagos himlő Csik-Szentmiklóson megszűnt. Ez utóbbi járvány uralgodik jelenleg Tekerőparakon, és Csomafalván, mely községben 49 betegedési eset közül 15 halállal végződött.

A szeredai közkórházban május havában 74 beteg ápolgatott s ezek közül meggyógyult 48, javult 3 és elhalt egy beteg.

A pénzügyigazgató jelentése szerint az év első felére előírt 149,818 frt 65 kr adótartozásból május végéig befolyt 79,924 frt s így a jelen évben 175 frt 47 krral kevesebb, mint a mult év hasonló időszakában.

Halmentességi díjba a fenállott 4646 frt 20 kr tartozásból törlesztetett 537 frt 73 kr, maradt hátralékban 2487 frt 47 kr. Fogyasztási adóba befolyt 5228 frt 6 kr, italméresi jövedékbe 9387 frt 22 kr, dohány jövedékbe 14503 frt 14 kr, jogilletékbe 2268 frt 64 kr, végül díjjövedékbe 161 frt 68 kr.

A kir. tanfelügyelő bejelentette, hogy a községi elemi iskoláknál mult hóban megtartott zárvizsgák kielégítő eredményt mutattak fel. Ezek a bizottság utasította tanfelügyelőt, hogy a román ajku községekben a magyar nyelvnek miként lett tanításáról a közelebbi ülésre a bizottságnak jelentést tegyen.

Együttal pedig elfogadtatott a kir. tanfelügyelőnek Békáson egy államilag segélyezendő iskola felállítására iránti javaslata s vallás és közoktatásügyi ministeriumhoz e tárgyban felirat küldése határozatott el.

A kir. ügyész jelentése szerint a megye területén levő bírósági fogházak személyforgalma a mult hóban 246 volt s ebből elítelve 140. Büntetés idejét kitöltötte 62, maradt a hó végén tartóztatva 78 egyén.

Bűnvádi följelentés 40 esetben történt, melyek közül fontosabb egy gyújtogatás és egy halált okozó súlyos testi sértés volt, melyeknek tettési ellen a vizsgálat folyamatban van.

A csikszereida—mindszenti közut áthelyezése Szentlélek és Mindszent községek által eszközölhető nem lévén, a bizottság annak az utalapot terhére való kiépítését elhatározta s a kisajátítási költségekre 4142 forint 69 krnak folyóvátétele iránt intézkedett.

Néhány jelentéktelen adó és közmunkaügy letárgyalása után a gyűlés délelőtt 11 órakor véget ért.

LEVELEZÉS.

E m l é k ü l.

Székelyudvarhely, 1892. június 19.

Mulandóság a királyok királya.

Bibor és gyász, élet és örök álom szomoruan édes egyek a nagy kaszás vézes hatalma előtt.

A vihar végig sivit az élet erdején, földre konyitja a kis ibolyát, elszórja szirmait, aztán a végtelenbe vész el, mint a szellő.

A tölgy daczol a viharral, és megrázva mérgesen lombjait, kiállja büszkén a csapást.

S csak midőn elveszté galyait s azok földre teperten, avarral barátkozva szivni kezdik a ruhátlan törzs tápnedűjét: rohadt gyökerében végre meginog s dőlésben eltemeti halátlan ékeit.

Ilyen az emberi élet!

*

Ifju voltál, tölgygyé terebélyesedtél s végre az enyészet kárhuzatos dühétől megsemmisült a te léted is.

Ifju voltál, telve szent lelkesedéssel hitbuzgó köteleltséged iránt.

A templom harangjai nem vonzottak híveket, az erdő szive nem dalolt szebben, a hívőserég áhitatra nem gerjedt jobban az orgona mellett: mint a te hangodnál. A dal volt ékességed, gyönyöröd, lited és talán — haláloed is.

Dalaid viszhangozták az utcák palotái egyháza örömfünnepin, dalaid adának édeni mézet a szabadság bajnokainak s a te dalod nyújtott keserű vigaszt azoknak, kik elhunyt kedveseik örök szállását övezték szomorú koszorúban, könyzapor özönében.

És a hang most elrepült, a dal elhalt, örök némaság lakja a te világod is.

*

Félszázados szolgálat két emberkor az emberiség történetében, nagy időket beölelő kor!

Te életed, honfiai lelked fényével beragyogtad azt és most Simeonként lépsz át az örökkévalóság hidján.

Lelked a szabadságot szomjazá a béke napjaiban is s ősz fűrtjeid hollószint öltöttek, ifju tüzed újra kiragyogott az öreg szemhéj alól, egy eltűnt csodás kor újra rád virradt s mint igaz gyermekét újra karjára vett: midőn az öreg gyermeki örömmel, a kántor honvédi büszkeséggel, a lemondás megújult reménnyel láthatta színöröszinre azt, kinek szelleme csodákat művelt, kinek hívó szózatára sikra szállt a Kárpát és négy folyó minden gyermeke; midőn láthatta a szent öröget, a turini remetét, a hontalan magyart.

Ez is csak volt; alszol már te is csendesesen a jó „Petőfi“-del együtt.

*

Láttatok-e már megható drámai jelenetet?

Kórágyon liheg egy tisztos öreg férfi, beszéde alig hallható, a lélegzet is csak erőlködve rizen át a ritka fogsoron.

A szoba ablakai besötétültek, az asztalon két gyertya ég, közbül a feszület, karingben a pap, mellette két tanu, egy nő és egy kis gyerek. — Mennyegző készül, temetési gondolatokkal telt nászünnepe.

A vőlegény már kibékült istenével, — hadd adja meg az embernek is, a mi az emberé.

Élte öreg napjaiban, betegágya sorvasztó kinja közt hűséges gondozója, mindene volt e tisztos nő, nevével akar visszafizetni most; nevével a nőnek, a nő kis gyermekének, hogy emlékezzenek meg róla mindhalálig, — hogy keresztényies önfeláldozásáért nyerjen bért itt a földön is abból a tőkéből, melyet szinte félszázados munka gyümölcséként szerzett s megvédé az irigy szemek elől.

Elzengik mindaketten a holtamiglan holtodiglant, egyik sirva, a másik sugva; elzengik nehéz, kősúlyu érzelmekkel telt kebellet, hiszen oly könnyű azt mindkettőnek megtartani már.

Zene nincs, talán majd később vendégek sem gyűltek össze sokan, — talán majd később meghívják, meg, fekete szegélyű meghívóval

És mégis úgy van, hogy ha a nappal, meg az alkony összeölelkeznek, ártatlan kis csillag tiszta fénye kíséri

Láttatok-e már meghatóbb drámai jelenést?

*

Urnapja van; taraczkölvések jelzik az ünnep kezdetét.

A lövések zajára megmozdul ágyában a beteg; feleszmél és eszébe jut, hogy hányszor, épen negyvenszer dicsérte az oltári szentséget e nagy napon.

Ugy szoritja mellét valami, hűs cseppért eseng környezőihez.

Mohón élvezi, látszólag megkönnyebbül mintha most ostyát vett volna magához.

A körmenet egyre tart, vig zene hangja hallszik künn, benn sirás és zokogás.

A pap áldásra készül, az öreg melléhez kap, beszélni nem tud, odainti kis leányát; — hideg vézna karokkal melegen öleli ziháló keblére.

A pap isteni áldást oszt, még egy diszlövés . . s a háznépe térdre borul és keresztet vet, mert a ház ura nincs többé!

*

Kis utcában, szűk udvarnak szerény lakában egyszerű ravatal áll, kint az egész város fényes közönsége.

Téged kísérnek ki jó öreg, — érted ürtik a keserű pohárt, érted, ki életedben értünk annyi vigat dalolva köszöntél; elköltözöl oda, hol „ha eltöltöttük a nyarat, csak a száraz lombja marad.“

Legyen a hant könnyű szép földi pályát végzett porhüvelyed felett, mi megsiratunk téged szívünkben, lelkünkben s mit te oly sok most már veled örvendező lakótársadnak énekeltél, azt mi kiáltjuk hozzád igazán, fájón, keservesen: Túl a síron ismét meglátjuk egymást.

Kováts Mózes kath. kántor nincs többé!

Az iparos tanoncok munkakiállítása.

Csik-Szereda, 1892. június 20.

A helybeli iparostanoncok ez évi zárvizsgája alkalmával iparos tanonc munkakiállítás is rendeztetett, mely habár szűk körű volt között mozgott és mennyiségre nézve is csak szerény számokra szorítkozott, mégis megérdemli, hogy egy néhány sorban körülményesebben megemlékezzünk róla. —

A csikszeredai ipartestület előjárósága, mely a kiállítást kezdeményezte, jelét adta ezáltal annak, hogy hivatását csakugyan ismeri s kilépett ezáltal a cselekvés terére, melyen a helybeli ipar és az idevaló iparosok érdekében még sok feladatot lesz megoldandó.

A tanoncmunka-kiállítást, mely ez ideig itt városunkban teljesen ismeretlen volt, mi különösen két okból tartjuk igen fontosnak.

Először azért, mert az ilyen kiállításoknál kiadandó jutalom és elismerés a tanoncok szorgalmára és igyekezetére tagadhatatlanul jótékony befolyást fog gyakorolni — és az elnyerhető jutalom még talán a hanyagabbakat is ösztönözni fogja, hogy mesterségükben némi eredményt érjenek el.

Másodszor azért, hogy az ilyen kiállítások ösztönözni fogják az iparos mestereknek is a tanoncok lehető alapos kiképezésére, amennyiben nekük is érdekükben állandó, hogy tanonczaik az ilyen kiállítások alkalmával ne maradjanak el a többi mellett. Továbbá megfogják óvni a mestereket azon téves vélekedés ellen, hogy tanonczaikat minden egyéb felhasználatra, csak arra nem, a minnek céljából maguk mellé felvették.

A kiállítást f. hó 19-én délelőtt 9 órakor a városi iskola földszinti első termében Szász Lajos helyettes polgármester nyitotta meg a mesterekhez és tanoncokhoz intézett lendületes és magvas beszéd kíséretében, melyben kiemelte, hogy az ipartestület előjáróságának ezen ténykedésében egy jobb jövő biztosítását látja, mely bizonyára be is fog következni, ha a testület megmarad azon úton, melyre most lépett. Beszéde végén a maga részéről 2 ezüst tallér jutalmat ajánlott fel az iskolában a magyar nyelvtanból és számtanból legtöbb eredményt felmutatni tudó 2 tanuló részére; egy ezüst tallért pedig dr. Molnár Károly városi főorvos részéről az iparos munkában kitűnő egy tanuló részére.

A helyettes polgármester ur megnyitó beszédét a jelenlévők zajosan megélték. Ezután a helyettes polgármester ur a kiállítást tekintette meg s ennek végeztével az ő elnökölete alatt megkezdődött az iparos tanoncok vizsgálata, mely teljesen kielégítő eredménnyel folyt le. A vizsgálat egész tartama alatt nálunk szokatlan nagy számu közönség volt jelen.

A vizsgálat végeztével az ipartestületi előjáróság által megválasztott bíráló bizottság kezdte meg és fejezte be működését. Ennek eredményét a testület titkára hozta a tanoncok és jelenlévő közönség tudomására.

Az eredmény a következő

Ki lett állítva 10 iparos tanonc által összesen 16 db munka.

Jutalmat kaptak vagy elismerésben részesültek a következők

1. Nagy János asztalos inas szép és jó munkáért kapott egy ezüst tallért.

2. Kardos István kovács inas jó és csinos munkáért 1 ezüst tallért.

3. Szőke Sándor kovács inas a jó igyekezetért elismerő levelet.

4. Salló Pál cipész inas tartós és szép munkáért 1 ezüst tallért.

5. Gál Sándor cipész inas jó munkáért egy ezüst tallért.

6. Bartalis József cipész inas szép munkáért 1 ezüst tallért.

7. Orbán Mihály szabó inas jó munkáért 1 ezüst tallért.

8. Hancz Sándor szabó inas a szorgalomért elismerő levelet.

9. Kristóf Károly csizmadia inas tartós és jó munkáért 1 ezüst tallért.

10. Schuller Vilmos pékinas 1 ezüst tallért.

11. Salló Pál lakatos inas a szorgalomért elismerő levelet.

A magyar nyelvtanra kitűzött 1 tallért Salló Pál, a számtanra kitűzött 1 tallért pedig Kristóf Károly nyerte el.

Az ipartestületi elnök néhány berekesztő szavával a kiállítás véget ért.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A remotel tüzkárosultak javára** a csik-somlyói főgimnáziumban az idén érettségi vizsgálatot tett ifjakból alakult rendező bizottság 41 forint 75 krt adott át kiadóhivatalunknak, mint a csikszögödi fürdőn rendezett nyári multság jövedelmét. A mai postával ezen összeget is rendelkezési helyére küldjük. Eddigi gyűjtésünk összege: **64 frt 75 kr.**

— **Előjárósági gyűlés** A helybeli ipartestület előjárósága f. hó 19-én tartotta meg rendes havi ülését, melynek lefolyását röviden a következőkben adjuk: A gyűlés megnyitása után titkár terjesztette elő jelentését, melyből kiemeljük, hogy Baross Gáborné ő nagyméltósága a férje elhunyt alkalmából hozzá intézett részvényt nyilatkozatát köszönő iratot küldött, a mely teljes szövegében jegyzőkönyvre vétetett. 2. Felolvasattak a tekintetes elsőfoku iparhatóságnak a testület elnökségéhez küldött rendeletei és iratai. Ezeknek kapcsán elfogadta az előjáróság titkár következő két indítványát: a) Intéztessék kérelem a tekintetes elsőfoku iparhatósághoz az iránt, hogy az iparigazolványok kiadásánál a testület véleménye is meghallgattassék. b) Intéztessék ugyanoda kérelem aziránt is, hogy a képesítéshez kötött mesterséget folytató iparosok, az igazolvány kiadása alkalmával hatóságilag köteleztesse a testületbe való belépésre. Ugyancsak a fentebb említett iratok kapcsán utasítva lett elnökség, hogy az 1891. évi számadásokat szabályszerűen kiállítva, valamint a testület alapszabályait haladéktalanul terjessze be az elsőfoku iparhatósághoz. Ugyancsak a fentebb iratok alapján tudomásul vette az előjáróság, hogy az elsőfoku iparhatóság a segédekre, tanoncokra és a tanoncziskolákra vonatkozó teendőket a testület elnökségére ruházta át s ez okból utasított az elnökség, hogy a törvény és leirat ezen teendőkre vonatkozó utasításait a legpontosabban tartsa be. 3. A számvizsgáló bizottság jelentését, melyszerint f. évi márczius 20-tól f. évi június hó 19-éig volt a testületnek készpénz-bevétele: 269 frt 64 kr. Kiadása 141 frt 9 kr. Pénztári készlet 128 frt 55 kr. És végül kötvényekben van 1210 frt 20 kr. tudomásul vették. 4. A titkár tett jelentést a tanoncok munkakiállításáról, melynek tudomásulvétele után köszönet szavaztatott Szász Lajos helyettes polgármester urnak. azon szíveségéért, hogy a kiállítás megnyitását magára vállalta. Tovább köszönet szavaztatott Szász Lajos urnak a jutalmazásra felajánlott 2 ezüst tallérnyi és dr. Molnár Károly városi főorvos urnak 1 ezüst tallérnyi adományáért. 5. Elhatározott, hogy a tagsági hátralekók a törvény értelmében hatósági úton fognak beszédelni. 6. Elhatározott, hogy azoknak kötelezvényei, kik a kamatokkal hátralekba vannak bepereltessenek. Végül még néhány keblü ügy és indítvány elintézése után a gyűlés véget ért.

— **Szélvihar.** Folyó hó 16-án Urnapján esteli 7 óra után óriási szélvihar keletkezett mely városunkban lákat tördelt ki, kerítéseket döntött le s a fedelekről a zsindeyeket száz száma szorta a földre. Ezek és egy néhány törött ablak lettek áldozatai a mintegy 25 percig tartó szélviharak, mely a milyen hirtelen jött, ép oly gyorsan átvonult a város felett.

— **Nyári multság.** A csik-somlyói főgimnázium ifjusága közül azok, kik folyó évben érettségi vizsgálatot tettek, a gyergyóremetei tüzkárosultak javára folyó hó 18-án a csikszögödi fürdőn nyári multságot rendeztek. A derék ifjak Pál Gábor gimnáziumi tanár elnökölete alatt mindent megtettek a multság sikere érdekében és az eredmény nem is maradt el, mert oly fényes és szép társaság gyűlt egybe a multságra, minőt a szögödi fürdő csak kivételes alkalmakkor látott. A táncz délután 4 órakor kezdődött s folyton fokozódó jókedvvel tartott a késő éjjeli órákig. Az anyagi eredmény az ifjuság fáradozásának — a mint az lapunk más helyén látható — szintén megfelelt.

— **Évzáró vizsgák.** A csikmegyei polgári leányiskolában az 1891—92. tanévben az évi nyilvános vizsgálatok az iskola helyiségében a következőkben fognak megtartatni: június hó 27-én délelőtt 8-tól 12-ig az I. és II. osztály minden tantárgyból, délután 2-től 6-ig a III. osztály minden tantárgyból, — június 28-án délelőtt 8-tól 12-ig a III. osztály minden tantárgyból, délután 2-től 6-ig a

IV. osztály minden tantárgyból, — június 29-én délelőtt 8-tól 9-ig háláadó isteni tisztelet. 9-től 12-ig a polgári leányiskola mind négy osztályának ének-, zene- és szavalatokkal egybekötött zárünnepélye, melynek műsora: 1. Barcarolla. Dom Sebastianból. Donizettitől és táncz-kardal Tell-ből, éneklük az összes növendékek. 2. Fohászkodás. Berzsényitől, szavalja Nagy Lina. 3. Doux Songe. Baumfeldertől, zongorán előadják: Nagy Lina és Bogády Etelka. 4. Der Elstropfen, szavalja: Pál Gizella. 5. Vig kedély. Volkmanutól, zongorán előadják: Elthes Irma és Gál Irén. 6. A vén zászló tartó. Petőfitől, szavalja: Molnár Ilonka. 7. Freischütz. Webertől, zongorán előadják: Molnár Mariska, Balázs Vilma és Elthes Ilonka. 8. L'oreiller de l'enfant, szavalja: Elthes Irma. 9. Népdalok, éneklük Graef Berta. 10. XX. Sonata. Beethoventől, zongorán előadja: Beöthy Juliska. 11. A hazáró. Petőfitől, szavalja: Dávid Mari. 12. Lebe Wohl Paulától, zongorán előadja: Graef Berta. 13. Der Reiter und der Bodenese. Schwabtól, szavalja: Molnár Antonia. 14. Részlet Dom Sebastianból. Donizettitől 3 hangra, éneklük: Graef Berta, Gál Irén, Kövály Elza; — Nagy Erzsike, Sprencz Adél, — Macza Juliska és Molnár Antonia. 12. Le carnaval de Venise. S. Smithtől, zongorán előadja: Macza Juliska. 16. Buvár Kund. Vörösmartytól, szavalja: Bőjte Anna. 17. Invitation á la Valse. Webertől, zongorán előadják: Kövály Margit és Macza Juliska. 18. La cloche szavalja: Földes Anna. 19. Der Wanderer. Spindlertől, zongorán előadja: Molnár Ilonka. 20. Könyecsepp. Schubertől, éneklük Nagy Erzsike. 21. Waldesrauschen. Lichner-től, zongorán előadja: Kövály Margit. 22. Nous somme sept, szavalja: Kácz Emma. 23. Entraineonte. Aschertől, zongorán előadják: Nagy Erzsike és Graef Berta. 24. Asra. Rubin-teintől, éneklük: Gál Irén. 25. Pókainél. Gyulaytól, szavalja: Lázár Mariska. 26. Coriolan. Onverture Beethoventől, zongorán előadja: Nagy Erzsike. 27. Der Mönch von Heisterbach. Müllertől, szavalja: Nagy Ilonka. 28. II. Rhapsodia. Lisztől zongorán előadja: Molnár Ilonka. 29. Hölgyek énekára a Hugonották-ból. Meyerbeertől és Kardal Guzmán Johannából, Verdítől, éneklük: az összes növendékek. 30. Búcsúzó, előadja: Lázár Ilonka.

— **Urnapja városunkban.** A rk. egyház ezen legnagyobb ünnepének a legszebb idő kedvezett. Az ünnepi körmeneten résztvett a helyben állomásozó honvédség tisztikara, továbbá a városunkban levő iskolák növendékei, tanítók vezetése alatt és teljes díszben egy század honvéd András Mózses százados vezénylete alatt. A körmenet alkalmával a lelkészi teendőket Domokos János helyi plebános, a templomban a szentmisét Szabó premonstrei szerzetes végezte. — Ugy a körmenetben, mint az azt követő isteni tiszteleten nagyszámu közönség vett részt.

— **Májális.** A Kászonyakabfalvi fürdőn a gyergyóremetei tüzkárosultak javára folyó évi június 26-án (vasárnap) a kézdívasárhelyi első zenekar közremöködése mellett zártkörű májális rendezték.

— **Öngyilkosság.** Folyó hó 12-én Csikmadéfalván Sárosi Gergely odaváló lakosnak 18 éves leánya a házuk padlásán egy gerendára felakasztotta magát. A szerencsétlen gyermek épen azon helyen vett búcsút az élettől, hol édes anyja évekkel ezelőtt hasonló módon vetett véget életének.

— **Czivakodás folytán halál.** Atosfalvi László József, m. hó 20—21-én tengeri árulás céljából Gy. Remetén tartzkodott 23-án több aromatikus fluidumot vévén magához, mint a mennyit a természet elbírt volna, mindenkébe befekőtt s a többek között Portik János községi tanácsost is durva sérdalmkkal illette. Ez, hogy szabaduljon az itas embertől, László megölte. László a lökés következtében hanyat esett. Innen felegyítették és feltették a szekerére, de oly rosszul lett, hogy másnap, mielőtt orvosi segélyben részesülhetett volna, meghalt. A tettes önkényt jelentkezett a gyergyószentmiklósi járásbírósnál.

— **Tanoncmunkakiállítás.** A gyergyószentmiklósi iparos tanulók munkakiállítása e hó 21-én nyílt meg; a kiállításra részt vettek a gyermekjátékszerkesztő tanműhely növendékei is, ez utóbbiakon kívül 16 iparos tanuló szerepelt mint kiállító 17 db munkával. Jónak minősített a bíráló bizottság 11-et, kielégítőnek 4-et, nem kielégítőnek 2-ot. Jutalmat nyert a kiállított munkáért három tanuló 4—4 frtot, három 3—3 frtot, négyen 2—2 frtot. A jutalmazás céljaira a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara adott 20 frtot, Gyergyószentmiklós községe 20 frtot, az ipartestület pedig 10 frtot; ez utóbbi jutalomban oly tanulók részesülnek, kik a munka mellett jöviselést és előmenetelt tanusítottak az iskolában. A bíráló bizottság a munkakiállításra nézve haladást konstatait a játékszerkesztő tanműhely növendékeinél és az asztalos tanulóknál.

— Egy régi gyilkosság Ezelőtt mintegy 13 évvel Péter Ignác csikbánkfalvi lakos egy szép holdvilágos éjszakán az utcán agyonveretett. Azon időben megindították a nyomozást de az nem vezetett eredményre s így a dolog feledésbe merült. Folyó éjjel a csik-zentgyörgyi csendőr őrsnél jelentkezett Keresztes Péterné és azon meglepő vallomást tette, hogy neki ezen régi gyilkosságról tudomása van. Ugyan is azon éjszakán mikor a gyilkosság történt, az udvaron járva jaja kiáltást hallott, mire a kapuhoz menván látta, hogy azon helyről a hol Péter Ignác másnap agyonverve megáldatott, Botár János és Keresztes Károly, szintén odavaló lakosok futva távoztak. Ő az esetet elmondta férjének, ki a múlt hó 23-án halt meg. Ez azonban megparancsolta hogy hallgasson s e miatt nem merte illetőket feljelenteni. Hogy a Keresztes Károlyné valómása bir némi alappal megerősíti azon körülmény, hogy Botár János sógora Pál István által felszólította Keresztes Károlynét, hogy ne tegyen semminemű vallomást. A járőr az állítólagos tettéseket elfogta és kihallgatta s bárha ezek a dolgok tagadták átadta, őket a csikszentmártoni kir. járásbírósnak. A nyomozás megindítván kiűnt, hogy a tett elkövetésének estéjén Péter Ignác, Madár Lajos ugyancsak odavaló lakossal a Kovács István korcsmájába ment, a hová később Keresztes Károly és Botár János is befordultak és ott Péter Ignácra támadva azt szidták, fenyegették, hogy még ma meg fog halni a kezeik között. Madár Lajos pedig ki Péter Ignác pártjára állott azzal együtt Keresztes Károlyra és Botár Jánosra támadva őket alaposan elverték. A korcsmáros látva hogy a dolognak nem jó vége lesz Péter Ignácot haza küldte s kevés idő múlva Keresztes és Botár is utánna mentek. Másnap Péter Ignácot agyonverve találták a község utcáján. Az így kiderített körülményt a csendőrőrs szintén a járásbírósnak tudomására hozta.

— **Köszönet.** Szász Lajos helyettes polgármester ur az iparostanonczok jutalmazására 2 ezüst tallért; dr. Molnár Károly főorvos ur 1 ezüst tallért voltak szivesek adományozni. Fogadják a csikszeredai ipartestület előjáróságának leghálásabb köszönetét. Csik-Szereda, 1892. június hó 20-án. Az előjáróság nevében: Lakatos M. titkár.

— **Megfellel.** A lapunk múlt számának szép-irodalmi mellékletén közölt talányokat helyesen megfejtette: Zecses János pénzügyőri szemlész.

ÉRTESSÍTŐ.

Nyilvános számadás.

A dakozás a gyergyóremetei tüz károsultak javára. A csikszeredai polgári leányiskolában f. évi június hó 7-én megtartott közönségi innepély alkalmával a gyergyóremetei tüzkarosultak fellegítésére adakoztak: Barthá Ignác, Szeredai Ferencz 5-5 frt. Pauszné Mikó Ilka, öz. Lakatos Jánosné, Gergely Andor 2-2 frt. Novotny Mariska és Duchá Bozsóna személyenként 1 frt 30 krt. N. N. és N. N., Miskov Péter, Mihálik Imre, Molnár József képviselő, Dr. Molnár József, N. N. Balázs Lajos, Bándi Vazul, Potovszky Antalné, Moutcz Gerő, Gyárfás László, öz. Lászlár Dénesné, Szabó Ferencz, Szabó Lajos, Jerzsák János, Kovács Györgyné és Lászlár Domokos 1-1 frt. László János és N. N. 60-60 krt. Dapsy Frigyesné Velmann Samuél, Eltes Zsigmond, Nagy Sándorné, Nagy S. Erzsé, Szentimrey Dániel, Bogády Gyula 50-50 krt. Balló Augustina és Szultán Mari 30-30 krt. Bójtly Gábor, Nagy István, Csató Pál, Tauber József, Sándor Gyula, Sándor Géza, Sprencz Helén és Kovács Antal 30-30 krt. Benedek István 34 krt. Csiky József, Esztegar Bálint, Szepessy Elek, Boeskor Bálint, N. N. Gál N. N. Névtelen, Nagy Béni, Mányva N., Bakka János, Welmann Géza, Gál Adám, Adám Jenő, Ethes Zoltán, Szabó Irma és Szabó Anna 20-20 krt. Szepes Róza 10 krt. Bogády Etelka, Kovács N., Balázs Károly és Kovács Béla 15-15 krt. Jákó Márton, Bodó Dénes, Gál Gergely, Sarpárky Ferencz, N. N. Kövér Sándor, Dudás Lina, Zsuzon Emília, Dabos Vilma, Bójtly Anna és öz. Konez Györgyné 10-10 krt. Erőss Anna 6 krt. Összesen: 50 frt. Fogadják a kegyes adakozók a tüzkarosultak nevében a gyűjtők halás köszönetét. Az összeg Nagyságos Becze Antal alispán urnak adatott át Csik-Szereda, 1892. évi június hó 7-én. Öz. Lakatos Jánosné a polgári leányiskola igazgatója. Novotny Mariska a polg. leányiskola tanítónője.

A csikszeredai r. k. főgymnázium érettségi vizsgát tett ifjai által f. hó 18-án a gyergyóremetei égettek javára rendezett júniális összes bevétel 102 frt 21 kr. A kiadás 60 frt 46 kr. Az égettek javára fennmaradt összeg tehát 41 frt 75 krt, mely összeget a „Csiki Lapok“ kiadóhivatalához, mint a mely a remetei égettek javára már eddig is gyűjtést eszközölt, — mai napon átjuttattuk.

Felülvételcikkkel a bevételt gvarapítani szivesek voltak: Antalffy Gábor ur és asztaltársai Gyergyó-Szent-Miklósról 3 frt 75 krral, Nagy Sándor ügyvéd ur 2 frt 50 krral, dr Berger Leó orvos ur Csik-Szent-Mártonról 2 fttal, Madár Imre főjegyző ur 1 fr 60 krral, Pauszné, Mikó Ilka ő nagysága, Becze Antal, Baktay Gispár, Eltes Zsigmond, Dr. Fekér Antal, Mu-ánvi Kálnán, Pál Gábor, Nagy Ferencz urak 1-1 frt és 50-50 krral. Öz. Balló Ignácné ő nagysága, Bara János Csik-Szent-Tamásról, Benedek István, F. Ides József Lászlár Domokos, Madár Mihály, Mihálik N., Miskov Péter urak 1-1 fttal. Bors Benedek ur 80 krral, Duchá Bozsóna ő nagysága 70 krral Pál Istváné, Lár-nex Albertné, Novotny Mariska és Welmann Samuélné ő nagyságaik, továbbá Gyárfás László, Ráuldy Elek, Lőrincz M., Bodó Ala os, Nagy István gymn. tanár, Paál K. János, Szász Károly urak 60-60 krral. Balázs István, Száva Lukács, Szász Lajos, ifj. Molnár József, Potovszky Antal, T Nagy Imre, és Fülöp Ar-

pán urak 50-50 krral. Szász Lina ő nagysága, Bogády Károly, Potovszky Gergely, Balló Gábor, Dájbukát Jakab, Ráuldy Lajos, dr. Szász Károly, dr. Kovács tanár, dr. Molnár Károly, Weér György, Gergely Andor, Szakács Imre, Erger István, Czirezer Ilugó és Szabó Miklós urak 40-40 krral. Kik minyájan fogadják a rendezőség és a szerencsétlen tüzkarosultak nevében legbálásabb köszönetünk nyilvánítását. Csik-Somlyó, 1892. június hó 20-án. Pál Pábor, s. k. gymn. tanár, mint a rendezőség elnöke; Vass Lajos s. k., mint pénztárnok.

A kis lutri húzása

Szeben, 1892. június 15.

62 39. 37. 40. 2.

NYILTÉR.

E rovat alatti közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

Gyergyószentmiklón 1892. június 1.

Folyó évi május hó 21-én elhunyt felejtethetlen gyermek, férj és testvér Ifjabb VÁKÁR ISTVÁN korai halála felett számtalan helyről érkezett részvét-nyilatkozatokért egyenként — e helyen nyilvánítja köszönetét a lelkében gyászoló

Vákár-család.

Sz. 87-1892. tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A gyergyószentmiklói kir. járásbírósnak mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy gyergyóremetei idős Melik István végrehajtonak gyergyóvárhegyi Pap Anna és Mária kiskorúak végrehajtást szenvedők elleni 45 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a csikszeredai kir. törvényszék (a gyergyószentmiklói királyi járásbírósnak) területén levő Gyergyó-Várhegy, Remete és Gyergyó-Ditrő községek határában fekvő a gyergyó várhegyi 40. sz. jtkvben 1. rdsz. 153, 156, 157, 158, 160, 162, 163, 165. hrsz. alatt foglalt ingatlanra 175 frt, a 2. rdsz. 969. hrszra 2 frt, a 3. rdsz. 974. hrszra 8 frt, a 4. rdsz. 977, 979, hrszra 5 frt, az 5. rdsz. 1057, 1059, hrszra 15 frt, a 6. rdsz. 1187. hrszra 5 frt, a 7. rdsz. 1191. hrszra 1 frt, a 8. rdsz. 1201. hrszra 2 frt, a 9. rdsz. 1596. hrszra 1 frt, a 10. rdsz. 1663. hrszra 2 frt, az odavaló 42. sz. jtkvben 1. rdsz. 166-187. hrszra 171 frt, a 2. rdsz. 1058, 1060, 1061. hrszra 25 frt. — a gyergyóremetei 1688. sz. jtkvben 1. rdsz. 17741, 17742. hrszra 5 frt 30 kr. a 2. rdsz. 17809. hrszra 8 frt 8 kr. a 3. rdsz. 18926. 18930. hrszra 13 frt 47 kr. — a 2065. sz. jtkvben 1. rdsz. 14343-14348. hrszra 43 frt 2 kr, a 2. rdsz. 16987. hrszra 11 frt 16 kr, a 3. rdsz. 16989-16994. hrszra 23 frt 77 kr. — az odavaló 2099. sz. jtkvben 1. rdsz. 14636-14639, 14640, 14652, 14653, 14656, 14659, 14660, 14663, 14666, 14667, 14670, 14673, 14676, 14677. hrszokra 51 frt 77 kr. — a gyóditrói 2649. sz. jtkvben 1. rdsz. 20089. hrszra 6 frt, az odavaló 2288. sz. jtkvben 1. rdsz. 22783-22785. hrszából Pap Anna és Pap Mariát illető tulajdonjándóságra (2/3-ed rész) 96 frt 66 krtban ezennel megállapított kikiáltási árban az özvegy Pap Demeterné született Kótfász Tódora, özvegy Pap Jánosné szül. Dobrán Tódora, özvegy Dobrán Vaszíné szül. Pascsina Angelina élethossziglani haszonélvezeti jogának épentartása mellett az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1892. évi július hó 12-ik napján délelőtti 9 órakor Gyergyó-Várhegy alja, 1892. július 13-án délelőtti 9 órakor Gyergyó-Remete, és azon nap délutáni 3 órakor Gyergyó-Ditrő községek hivatalos házánál megtartandó nyilvános árverezésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. tcz. 42 §-ában jelzett árfolyammal szá-

mitott és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában jelölt óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Gyergyó-Szentmiklósan, 1892. évi május 15. hó 11-ik napján.

A gyergyószentmiklói kir. járásbírósnak, mint telekkönyvi hatóságtól.

Köllő Ignác,
kir. aljbíró.

Kászonsaltiz község előjáróságától.

20-892. kgy. sz.

HIRDETMÉNY.

Csikmegyei Kászonsaltiz község „Fehérkői“ borvizét (savanyuvizét) 1892. évi július hó 9-án délelőtti 9 órakor a község házánál tartandó szóbeli és versenytárgyalási árverésen hat egymás után következő évre haszonbérbe adja.

Ezen borviz van Kászonsaltiztól mintegy 8 kilométer távolságban a fehérekői fenyves erdők alatt, a község egy hold 1072 nsz. öl kaszáló területén. A borviz minősége Dr. Lengyel Béla országos vegyelemző intézeti rendes tanár ur okmánya szerint főalkatrészekben szén-savas, nátrium, szén-savas mész, szén-savas magnesium, kisebb mennyiségben konyhasó és borsavas nátrium, szén-sav tartalma igen nagy. Ezekből irt okmány szerint a fehérekői borvizet szén-savban gazdag fűlde savanyúságoktól tisztítani és mint ilyen a hasonló jellegű ásványvizek jévesebbjei közé sorolni. Ezek a vegyelemzési okmány szavai. A borviz termelési képessége perczenként egy liter. A borvizkut és mellette levő raktár kemény anyagból készült épületben kétház és szekérszín s istálló, laból építve.

Ezek és a fenn említett kaszáló területnek évi kikiáltási haszonbérlete 200 frt, s ugyan-csak kik hozzászólni akarnak, felkéretnek, hogy az irt időig azaz 1892. évi július 9-án délelőtti 9 órakorig bélyeges és 20 frt bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatukat, vagy személyes megjelenés esetén 20 frt bánatpénzüket az árvereztető község bírójának kezéhez beadni sziveskedjenek, mert azontul azok el nem fogadtnak.

A bővebb feltételek alattirt birónál minden hivatalos órában megtekinthetők.

Kelt Kászonsaltiz, 1892. május 29-én.

Id. Boeskor Károly, Bodó Ferencz,
körtjegyző. bírót

Árverési hirdetmény.

Csik-Várdotfalván elhalt BALOG ELEK örökösai és tulajdonostársai tulajdonát képező a csikszeredai 172. sz. jtkönyben 2, 3, 4, 6. rendszámok alatti belső telek s azon levő ház és gazdasági épületek, valamint az 5. rendszám alatti szántó 1892. évi június hó 30-án d. e. 9 órakor Csik-Szereda város árszékénél önkéntes magán árverésen

örökáron eladatnak.

Az árverési feltételek Csikszereda város árszékénél megtekinthetők. (2-2)

Hirdetmény.

A „Gyó-Tölgyes és Vidéke Takarékpénztár-Részvénytársaság“

IGAZGATÓSÁGÁNAK

ez év május hó 9-én hozott határozata foytán, tudomására hozatik az érdekekteknek, miszerint **betétek**, melyek a jövő július hó 1-től gyümöcsözés végett intézetünk-höz behelyeztetni fognak,

5 százalótóli évi kamatban lesznek részesítve;

mindazon betétek, melyek ez év június hó 30-án fennálltak, év végéig a régi 6 százalótóli évi kamatban hagyatnak; ezekre nézve is azonban a jövő 1893. évi január 1-től kezdőleg az 5 százalótóli évi kamat fog érvényre épni.

Gyergyó-Tölgyesen, 1892. június hó 2-án.

„Gyó-Tölgyes és Vidéke Takarékpénztár Részvénytársasága.“

(2 3)

Ifj. Török Antal, igazgató.

Molnár József beszéde.

(Elmondta a képviselőház f. évi június hó 10-én tartott ülésében.)

A kereskedelmi minisztérium ez évi költségvetésének tárgyalása alkalmat adott a csikszerepai képviselőnek, hogy szakszerepi bírálatot mondjon a kormány viczinális vasúti politikája fölött s egyúttal szót emeljen a székely vasút illetőleg a csiki vasút mielőbbi kiépítése érdekében.

Hogy beszédének hatása mily általános volt, azt legjobban illusztrálja azon körülmény, hogy a kormánypárti lapok is elismeréssel vannak a beszéd szakszerepi voltáról, sőt Neményi Ambrus kormánypárti képviselő a közlekedési bizottság állandó előadója a képviselőházban, neve aláírásával a kormány legintimussabb lapjában, a „Magyar Ujságban“ a következő dicséret szavakkal emlékezik meg az ellenzéki Molnár József beszédéről: „Elismeréssel kell megemlékeznünk a szélsőbal egyik legrokonszenvesebb és képzetesebb tagjának: Molnár Józsefnek felszólalásáról, ki több életre való oly eszmét pendített meg, melyet a magunk részéről is elfogadhatónak tekintünk.“

Azt hisszük, hogy akkor, midőn az ellenfél is ily elismeréssel nyilatkozik a csikszerepai képviselő beszédéről, olvasóink érdekében tesszük, ha e bár szakszerepi, de e minőségében is érdekes beszédet bő kivonatban a következőkben közöljük:

Nagyon sajnálom tisztelt ház, hogy a kereskedelemügyi minisztérium költségvetésének tárgyalásánál egy ideiglenes vezetéssel megbízott miniszterrel állunk szembe, mivel kifejtendő nézeteinkre és óhajainkra semmiképpen sem adhat a tisztelt miniszter ur olyan választ, mely az utódát kötelezhetné. Ha mégis felszólalok, ezt abban a reményben teszem, hogy panaszsomat és óhajomat nemcsak a jelenlegi, de a jövő miniszter is megfogja hallani. (Halljuk! Halljuk!) E szempontból kiindulva, azt hiszem, hogy nem veszi tőlem rossznéven a tisztelt miniszter ur, ha én, mint egy olyan megyének képviselője, melynek a legnagyobb része a legközelebbi vasúti állomáshoz is két napi járásra van, elégedetlen azon állapottal, melyben Csikmegye a vasutak tekintetében van. Nagyon jól tudom ugyan, hogy a meghodogult miniszter ur a legjobb hajlamokkal volt e tekintetben, hogy a Székelyföld leg-távolabbi vidékei is részesüljenek a vasutak áldásaiban. Minthogy azonban a vasúthoz, illetőleg annak építéséhez pénz kell, ennek hiányait kell pótolni. Erre pedig legalább az eddigi eredményeket tekintve, úgy látszik a t. miniszter urak platoikus jóindulata, valami elhatározó cselekvény nélkül, nem elégséges. Ezen elhatározó cselekvény pedig nem lehet más, mint az, hogy rendkívüli módon is segítsék a székely vasút kiépítése a kivitelben. (Helyeslések balfelől.)

Megvagyok győződve, hogy a pénzügyminiszter ur nem fogja megtagadni azt az összeget az ideiglenesen vezetése alatt levő kereskedelemügyi minisztériumtól, a mely a székely vasút kiépítésére szükséges. Hiszem pedig ezt azért, mert a t. pénzügyminiszter ur is bír érzékkel a székelységben és a Székelyföldön levő erő felismerése iránt és ha igen, akkor nem tagadható, hogy nemcsak közgazdasági, de nemzetpolitikai szempontból is a székelység érdekeinek előbbre vitele és előmozdítása egyenlő a magyar nemzeti állam érdekeinek győzelmével. (Igaz! úgy van! balfelől.)

Megvallom, nagyon sokat gondolkoztam azon, hogy mi lehet az oka annak, hogy a székely vasút kiépítésére szükséges pénzösszeg dacára annak, hogy a kelettel való összeköttetés a gyimesi szoroson át szerződésileg biztosítva van, mindaddig nem gyíthetett össze és arra a meggyőződésre jutottam, hogy egyrészt az ottani nehéz terepviszonyokat tekintve, az építési tőke megszerzését rendkívüli állami segély nélkül várni hű reménykedés; másrésze pedig a m. kir. államvasutak eddigi viczinális vasúti politikája merev fiskálitási tendenciáiban egy kis enyhítést igényel. (Helyeslés a baloldalon.)

Megemlékezik ezután szónok a zónarendszerről. Sietek kijelenteni — ugymond — hogy a zónatariffa nevezete alatt értett olcsó személyszállítási díj behozatala a meghodogult miniszternek maradandó és elévülhetlen érdeme. Noha a pénzügyi eredmény, amennyiben a bevételek és kiadások közti mérleg felállítható, nézetem szerint nem üt ki oly fényesen, mint a hogy ezt a közvélemény tartja, noha e tekintetben a helyes ítéletet csak több évi tapasztalat alapján, de különösen a kiadások alakulásának konstataciója után lehet megmondani, annyit már most is egész határozottsággal állíthatok, hogy a reform pénzügyi szempontból sem hátrányos. Világos tehát, hogy már e negatív eredmény is nagy sikert jelent, főleg akkor ha a közgazdasági élet minden ágazatára kiterjedő és jótékony hatással kiterjedő olcsó forgalom közvetett és közvetlen előnyeit igazságosan méltányoljuk.

Attér ezután a szónok a zónarendszer életbeléptetésénél mutatkozó árnyoldalakra. Ilyen mindenekelőtt a nem épen helyes zónabeosztás, mely a szomszédos forgalmon kívül 15—12 kilométer távolságokra felvett 14 zónából állítottatott össze. E beosztás bizonyára a zónatariffa theoretikus szakferfiái mint Perrot, Engel és Hertzka eszméinek kifolyása, kik előtt ugyan egy radikálisabb akció, gondolom három zóna lebegett, de ez egy oly idea, mely a mi pénzügyi és forgalmi viszonyainkat tekintve, teljesen kivihetetlen. A nálunk érvényben levő zónarendszernél az a baj nézetem szerint, hogy hiányzik belőle a mennyi szolgáltatás ugyanannyi fizetés elvének keresztülvitele, úgy, hogy az nem tekinthető egyébnek, mint a számítási eljárás egyszerűsítésének és könnyítésének a vasúti jegyek kategóriájának kevesbitése által. Vagy van e például abban valami igazság, hogy valaki egy A állomástól a 25 kilométer távolságra levő B állomáshoz fizet a III. osztályban személyvonatnál 25 krt, míg az esetleg 30 kilométer távolságra levő C állomáshoz már 50 krt, kell fizetnie és így 5 kilométer távolságért már 25 krral magasabb árért kapja meg a vasúti jegyet s ezen anomalia ismétlődik az egész országon, mind a 14 zónán keresztül. Ennek aztán az a következménye, hogy a vasút ez olcsó forgalmi jegyek használata által kijátszásnak van kitéve és pedig aképp, hogy az utasoknak legnagyobb része A állomástól B állomáshoz fizeti az I. zónadíjat, B állomástól pedig C állomáshoz a szomszédos forgalmu 10 kros díjat.

Szónok szintén helyteleníti azt, hogy a zónarendszer az által, hogy Predealról és Fiuméből a külföldiek is 4—6 frt menetár mellett utazhatnak akár 1000 km-terig, első sorban külföldieknek kedvez a belföldi utazó közönség terhére. Ismeretes dolog, hogy a zónarendszer életbelépte óta a külföldiek, különösen Romániából tömegesen utaznak Budapesten át Bécsbe és külföldre. Azok

azelőtt hatszor annyit fizettek ez útért, úgy hogy önként felvetődik a kérdés, szükséges-e ezen külföldieket ily túlságos kedvezményben részesíteni. Az az 5—6 frt, melylyel jogosan magasabb lehetne a Magyarországon át vezető út, nem tenné az illetőre nézve lehetetlenné a külföldi utazást, és így nem lenne oly kirívó az anomalia a belföldi közönséggel szemben (Helyeslés balról.), — a mindenestre előnyösebb volna az államvasutak gazdasági helyzetére, a mi pénzügyi szempontból szintén fontos indok, mivel ennek folytán talán a középtávolságok vitelbérét lehetne jobban mérsékelni, miután a zónarendszer jelenlegi alakulásában a forgalom és bevételek szempontjából legfontosabb középső, vagyis 150 kilométeren aluli utazásokra nézve semmi jelentékeny hatásal nincsen. (Helyeslés balfelől.)

Attérve a viczinális vasúti politikára, mindenekelőtt azt emelem ki, hogy nálunk az elsőrangú vasutak úgyszólván teljesen kiépítve lévén, — a közlekedési politikának majdnem minden feladata a II- és III. rangú vasutak előállítására irányulhat. S ezen a téren valóban nagy tervek várnak kivitelre, úgy az ország keleti, erdélyi, mint a felsőmagyarországi részekben. Nem kell talán bővebben fejtegetnem, hogy e tervek megvalósítása nemcsak közgazdasági szempontból, hanem az illető vidékek anyagi érdekeinek előmozdítása tekintetéből, de különösen az ottan levő természeti kincsek kiaknázására elkerülhetetlenül szükséges. Sőt tovább megyek és azt állítom, hogy e tervben levő vasutak kiépítése pénzügyi szempontból is sürgetendő, mivel ezek is épp oly tápláló erei lennének az államvasutaknak, mint a többi viczinális vasutak; már pedig ez nagy dolgot jelent, mivel tudjuk, hogy a viczinális vasutak eddig is évenként több millióra menő bevételi emelkedésekkel szaporították az államvasutak jövedelmeit s az állam ennek ellenében 1890. végéig mindössze 15 millió frttal segítette a helyi érdekű vasutakat, a mi a befektetett tőkének csak 13%-át képezi és ebből is 5.8% postai hozzájárulás, a miért a kincstár igen terhes ellenszolgáltatást szokott kikötni. (Igaz, úgy van, balról.)

Ha tehát kétségtelen, hogy a helyi érdekű vasutak fejlődése nemcsak a közgazdaság emelésére, de az államvasutak jövedelmezőségére is jótékony hatással van, — mert hisz az üzletvezetésre ráfizetett csekély összeg az államvasutak táplálása által okozott bevételi emelkedésekkel szemben számításba alig jöhet; ha továbbá az is bizonyos hogy a vállalkozási szellemet ezen a téren nem nélkülözhetjük, sőt azt kedvezőbb feltételek mellett állíthatjuk a közérdekek szolgálatába, mint bármely más vegyes vasúti rendszert, akkor talán célszerű lesz megvizsgálni, hogy a viczinális vasutak addigi kiviteli formájában hol található hiányok és mely hiányok pótlandók.

Ezután szónok hosszasan fejtegeti, hogy a postakincstár a postahozzájárulási segélyt nem akként adja meg, a mint a törvényhozás rendelte, t. i. a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányában, hanem olyan csekély mérvben, hogy e subvenció a viczinális vasutakra nézve inkább hátrányos, mint előnyös. A viczinális vasutak ugyanis a postahozzájárulási subvencióért ingyen kötelesek szállítani, de a postakocsi szállításáért az államvasutaknak 5—10 forintot fizetnek km-terenként — és így a postai subvencióért teljesített ellenszolgáltatás

hosszabb tartamu, mint a postai járadék. Mert a kincstár a hozzájárulási szubvenziót csupán 50 évig fizeti, — míg a vicinális vasútnak az egész engedély tartamára, tehát 90 évig kell kiegyenlíteni a postakocsi szállítási díját. Minthogy köztudomásu dolog, hogy egy 50 éves járadék sokkal kisebb tőkét képvisel, mint egy 90 évig fizetendő összeg, egész világos, hogy a postai szubvenzió még akkor sem volna előnyös a vicinális vasútnak nézve, ha a postakocsi szállításért fizetendő díj nem volna magasabb a postai szubvenzionális járadéknál. — Mert nem hagyható figyelmen kívül, hogy a postakincstár nemcsak azon költségeket takaríthatja meg, melyeket eddig fizetett a vasut mentén a postaszállításért, hanem a szubvenzió összegéig törzsrésztvényeket is kap, melyeknek, habár a jövőben is, de egy bizonyos értékek mégis csak van, míg a vicinális vasútnak a szubvenzionális járadékok leszámításánál is egy bizonyos tökerészt veszítenek. (Igaz, úgy van!) Hozzájárul ehhez, hogy semmi határ sincs megvonva a tekintetben sem, hogy a posta szállításában való ellenszolgáltatás mily mérvű és fokú legyen, sőt inkább a postai forgalom folytonosan emelkedvén, ez által növekszik a postakocsi szállításért fizetett díj is, úgy hogy igen gyakran ezen összeg semmi arányban nem áll a postakincstártól kapott szubvenzióval. Így ha jól emlékszem, a bácsodrogmegyei vasútnál fordult elő az eset, hogy az államtól évenként 90000 frt postahozzájárulási szubvenziót kap, míg ő az államvasútnak 15 ezer forintot kénytelen fizetni a postakocsi szállításért. Már az ilyen eljárás semmiképp sem tekinthető a szolgáltatás és ellenszolgáltatás elvén alapuló akciónak, még kevésbé egy segélyezési viszony kifolyásának, hanem ha akaratlanul is, de mindenképpen a postakincstár pénzei magas kamatoztatásának. (Ugy van! balfelől.)

Attér ezután a szónok a vicinális vasútnak és az azok által átszelt vidékek közgazdasági faktorainak egy másik nagy bájára, a kezelési illethekekre. — Különösen kiemeli azt, hogy az államvasútnak a kezelési illethekeket a vicinális vasútnak majdnem mindentitt fölemelték. — Ha ezt ugyanezen mérvben és hasonló időben fölemelik a fővonalakon is, akkor az egész eljárás ellen, föltéve, hogy a forgalom megbirja a több megterhelést, nem lehetne semmi kifogást tenni, mivel az egész úgy jelentkezne, mint egyszerű tarifa felemelés. De az egész épen ellenkezőleg történt, mivel az államvasútnak a saját vonalukon majdnem mindentitt leleszállították a kezelési illethekeket.

Pedig hogy a kezelési illethekek magasvolta mennyire megbénítja a forgalmat, különösen rövid távolságokra, azt maga az államvasútnak igazgatósága beismerte, midőn a tözsvonalakon ez illethekeket 40 kilométerre egyáltalában, bizonyos cikkekre nézve pedig 80 kilométer távolságra tetemesen mérsékelte. (Igaz, úgy van! balról.) Miért nem járt el hasonló módon a vicinális vasútnak is. Hiszen a vicinális vasútnak által átszelt vidékek rendesen szegényebbek, mint a fővonalak által érintettek és így épen a szegényebb vidékek terményeinek és szükségleti cikkeinek a magas kezelési illethekek általi megdrágítása teljesen indokolatlan, sőt káros. (Igaz, úgy van! balról.) Hozzájárul mindehhez, hogy az áruknak a fővonalról a vicinális vasútra és a viszont való átmeneti forgalomnál a kezelési illethekek kétszeresen számítottak. Egyszer a fővonalon, másodsor pedig a vicinális vasúton. Én nem látom át, hogy miért kelljen ilyen esetben kétszeresen felszámítani azt, főleg midőn az állam vasútnak összes több szolgáltatása abból áll, hogy a csatlakozó állomáson a vasúti kocsi az egyik vonalról le és a másikhoz hozzácsatolják. Mindenesetre az államvasútnak eléri ez által azt, hogy a vasúton való szállítását igen nagy mérvben megdrágítják,

ugy, hogy a legtöbb esetben a vicinális vasútnak mellett fennáll a tengelyverseny. Pedig megjegyzendő, hogy az államvasútnak ezen magas díjbeszedési intenciója nem valósul meg és a számítás többnyire a papíron marad, mivel a vasúti fuvarozásnak ilyen megdrágítása azt hozza magával, hogy az érdekeltek a vasut mellett a tengelyen való fuvarozást mint olcsóbbat használják, s ilyenkor esodálkozva kérdezik az illetők, hogy hol van hát a vasut megnyitásától ígért közgazdasági előny, hol különösen a vidékek anyagi érdekeinek támogatása. Én azt hiszem tehát, hogy szükséges lesz a kezelési illethekeket a vicinális vasúton is mérsékelni, mindenesetre pedig az átmeneti forgalomnál is csak egyszeresen felszámítani. (Helyeslés balfelől.)

Egyáltalában az államvasútnak üzleti szerződésében igen sok határozomány van, mely részben elavult, részben pedig reformra szorult. Ide tartozik nézetem szerint az önköltségi díjtételek átalakítása is, mert én az eddig érvényben levő tonna- és személykilométerenkénti egységtételeket akkor, midőn az államvasútnak a saját tarifájukat többször és agyszólván teljesen átalakították, igen magasnak tartom. Ezen ugyan a személyszállításnál a zónatarifa behozatalával egyidejűleg némileg segítettek, de egészen másképp áll a dolog a sokkal fontosabb áruszállítás tekintetében, a hol a szerződésbeli határozományok stagnációja folytán veszelhetetve van a vicinális vasut-ügy. Azt nem lehet ugyanis tagadni, hogy az államvasútnak által felszámított önköltségi díj igen magas, kivált ha tekintetbe vesszük, hogy a fővonalakon bizonyos árukra nézve 20 — 30%-kal olcsóbb tarifa állapított meg, mint ezen önköltségi díj. Pedig ez a vicinális vasúton leszállítandó, hogy így az azok által érintett vidékek is részesüljenek a tarifa mérséklés előnyében (Helyeslés balfelől), mivel különben a fővonalak által átszelt vidékek az olcsó áruszállításban oly kedvezményt élveznek, hogy ha ez hosszabb ideig tart, a többi országrészek és vidékek, valamint iparágak egészen háttérbe szorulnak (Igaz, úgy van! balfelől.)

A helyi érdekű vasútnak egy további állandó réme az elemi csapások, az úgy nevezett vis major esete. Én ugyan nem tudom, hogy akkor, midőn a törvényhozás az államvasútnak költségességévé tette a vicinális vasútnak üzletvezetését önköltségi áron teljesíteni és így az üzleti szerződésben kikötött díjért egyebek közt a pályafentartást is eszközölni, vajon szándékában állott-e e fenntartási kötelezettség alól kivételt tenni oly esetben, midőn vis major folytán válik szükségessé, valamint a pályafentartás tekintetében létesíteni. De ezuttal ezt a kérdést nem akarom vitatni s csupán konstátálom azt a tényt, hogy az üzleti szerződésekben ki van kötve, hogy minden vis major által okozott kár a vicinális vasut által megtérítendő. De egyrészt a vis major oly általánosságban van megállapítva, hogy ez által egy határozatlan tényező vitetik be a vicinális vasútnak üzleti számadásába, másrészt pedig a gyakorlatban a vis major fenforgása annyira az államvasútnak önkényétől függ, hogy tisztán e bizonytalanság és önkény is elriasztja az üzletvilágot a tőkebefektetéstől. (Igaz, úgy van! balfelől.)

A szónok ezután hosszasan mutatja ki az államvasútnak üzletkezelésben mutatkozó anomáliákat s felméli egyebek között hogy háboru esetére a koesintézúség részére külön távirtda-berendezés eszközöltetett, és e tetemes költségeket a vicinális vasútnakól követelik. Már pedig ezen csak háboru esetére kívánt külön távirtda-berendezésre egyáltalán nincs szüksége a társaságnak, sőt annak egyáltalában nem veszi hasznát és így, ha katonai és hadügyi szempontból szükséges az, fedezze a hadügyminiszter, vagy ha az államvasútnak félnek tőle követelni, fedezze

az állam, de országos szempontból ily kiadásokat magánvállalkozásra tolni nagyon is tulságos követelés. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Én azt hiszem, hogy a vicinális vasútnak fejlesztése érdekében az eddig követett vicinális vasúti politika reformra szorul, mert a jelenlegi termelési verseny-viszonyok nem engedik, hogy a vicinális vasútnak prosperálhassanak, egy részt az államvasut fővonalainak olcsó díjszabásaival, másrészt a tengelyversenyyel szemben. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Mindezen bajok úgy kerülhetők el, ha a vicinális vasútnak is az egész közgazdasági rendszer kiegészítő tagjának tekintetnek és ha a vicinális vasútnak, ha nem is az államvasútnak díszabásai, de a jelenleginél olcsóbb díjszabás léptetettik életbe; egyszóval, ha a vicinális vasútnak a fővonalak folytatásaként tekintetnek. Már pedig a vicinális vasútnak díjszabásaikat csak akkor mérsékelhetik és abban az esetben szállthatják le, ha az államvasútnak az önköltségi díjakat szintén leszállítják, a kezelési díjakat mérséklék és különösen az átmeneti forgalomnál egyszeresen számítják, ha az államvasútnak üzletkezelésében megszűnik a fiskálitási irányzat, ha nem történnek jogusulatlan felszámítások vis major ürtigye és czime alatt, (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) a menetrend olyképen szabályoztatik, hogy a esatlakozás minden irányban ne csak egyszer történjék naponként, mert ez a mai forgalmi viszonyok között abszurdum és senkinek érdekeit nem elégíti ki, (Helyeslés a szélső baloldalon) ha a pótépítkezés és beruházások kérdése akképp oldatik meg, hogy a tőke felmentessék, de semmi esetre se emésztsek fel az évi bevételeket.

Végül kívánatos a geografiailag csatlakozó vicinális vasútnak fuziója is, a mi által a külön igazgatóságok, egyszóval a külön adminisztráció mai anomáliái megszűnénének, mert a hűny a helyi érdekű vasut, ugyanannyi díjszabási sorompók külön kezelési illethekeivel és külön levelezéseivel. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbalfelől.) Azt hiszem t. ház, legezelszerűbb volna a díjszabási jogot az államvasútnak részére szerezni meg, ámbár elismerem, hogy e kérdés nehezen oldható meg, nehogy olyan éles legyen az az anomália, hogy a társaság építse a vasútnak, gondoskodjék a pénz beszerzéséről és mégis más rendelkezék a vagyonnról. De talán mégis meg lehetne e kérdést tapintatosan oldani akképp, hogy a vicinális vasútnak érdekei a visszaélések ellen megóvándók lennének, talán minimális részletek biztosítása által. (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

T. ház! A vicinális vasut ügy nem másodrangú kérdés, különösen nálunk, hol annak fejlesztését nemesak kulturális, de nemzeti politikai indokok is szükségessé teszik. A mely vidéken gőzmozdony jár, annak egész gondolkodás módja és gazdasági kulturája egészen más, mint tíz évvel az előtt, mi előtt vasut járt azon a vidéken. S tapasztalásból mondom, hogy e változás soha sem volt a magyar nemzeti állam hátrányára és kárára. Ez is a főindok, a miért elmondtam az előterjesztetteket és nem kritikaképpen, a miért is azokat a miniszter ur komoly méltatásába ajánlván, a költségvetést elfogadom a részletes tárgyalás alapjául. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)